

**ՀՀ ԳԱԱ Փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի և իրավունքի ինստիտուտի
ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունների «Փիլիսոփայության»
առարկայի քննական հարցաշար**

1. Փիլիսոփայության առարկան: Աշխարհի դիցաբանական, կրոնական, գիտական և փիլիսոփայական պատկերը:
2. Աշխարհի ճանաչելիության հարցը:
3. Գիտակցության փիլիսոփայական հիմնահարցը: Իմացաբանական օպտիմիզմ և սկեպտիցիզմ:
4. Մտածողություն և լեզու: Բնական և արհեստական լեզուներ: Մտածողության մոդելավորման և արհեստական ինտելեկտի հիմնահարցերը:
5. Ճանաչողության մեջ զգայականի և բանականի հարաբերության հարցը: Սենսուալիզմը, էմպիրիզմը և ռացիոնալիզմը որպես իմացաբանական ուսմունքներ:
6. Ջարգացման փիլիսոփայական ուսմունքները: Դիալեկտիկա և մետաֆիզիկա:
7. Էմպիրիկ և տեսական հետազոտության մեթոդները: Դիտարկում: Վերացարկում: Ընդհանրացում: Վերլուծություն: Մոդելավորում:
8. Օրենքը, վարկածը և տեսությունը որպես գիտական գիտելիքի ձևեր: Գիտական տեսությունը որպես հավաստի գիտելիքի ձև:
9. Գոյաբանության, իմացաբանության մեթոդաբանության հարաբերության հարցը ժամանակակից փիլիսոփայական պրոբլեմատիկայում:
10. Ստեղծագործությունն իբրև մարդու սեռային հատկություն: Պանկրեատիվիզմի և էլիտարիզմի քննադատությունը:
11. Անհրաժեշտություն, պատահականություն, պատճառականություն:
12. Ճշմարտության փիլիսոփայական հիմնախնդիրը: Հարաբերականը և բացարձակը գիտելիքում:
13. Գիտական գիտելիքի էմպիրիկ և տեսական մակարդակները:
14. Նշան և նշանային համակարգ: Նշանների տեսության փիլիսոփայական հարցերը:
15. Իմացաբանական հարաբերապաշտությունը և նրա ժամանակակից դրսևորումները:
16. Ժամանակի և տարածության փիլիսոփայական ըմբռնումը:
17. Գիտական գիտելիքի օբյեկտիվության հիմնախնդիրը:
18. Գիտության զարգացման կունուլյատիվիստական և հակակունուլյատիվիստական հայեցակարգերը:
19. Գիտելիքի տրամաբանական վերլուծության փիլիսոփայական հարցերը;
20. Գիտությունը մշակույթի համատեքստում: Ինտերնալիզմը և էքստերնալիզմը որպես գիտության զարգացման հայեցակարգեր:

21. Լեզվի փիլիսոփայության հիմնահարցերը: Լեզվաբանական հարաբերականության սկզբունքը:
22. Ռացիոնալիզմ, իռացիոնալիզմ, ինտուիցիոնիզմ:
23. Գիտական գիտելիքի հիմնավորման նեոպոզիտիվիստական ծրագրերը: Վերիֆիկացիա և ֆալսիֆիկացիա հասկացությունները:
24. Գիտության փիլիսոփայության արդի հիմնախնդիրները:
25. Ժամանակակից գիտական գիտելիքների զարգացման օրինաչափությունները: Տեսականացում: Մաթեմատիկականացում:
26. Մտածողության ոճ /մտածելակերպ/ հասկացությունը: Ժամանակակից գիտական մտածելակերպի առանձնահատկությունները:
27. Գիտական հեղափոխություն և հարացույց հասկացությունները: Գիտական տեսությունների համեմատելիության հիմնահարցը:
28. «Աշխարհի գիտական պատկերը» հասկացությունը: Աշխարհի մեխանիստական, քվանտոռեյատիվիստական և սիներգետիկական պատկերները:
29. Ճշմարտություն և արժեք: Գիտությունը մշակույթի համակարգում: Սցիենտիզմ և հակասցիենտիզմ:
30. Այլընտրական գիտական տեսությունները և գիտական տեսության ընտրության հարցը:
31. Փիլիսոփայության պատմության ուսումնասիրության մեթոդաբանական սկզբունքները
32. Էկզիստենցիալիզմի փիլիսոփայական հիմնահարցերը
33. Փիլիսոփայության և փիլիսոփայության պատմության հարաբերակցության հարցը
34. Ճշմարտության հարցը պրագմատիզմի փիլիսոփայության մեջ
35. Նորպոզիտիվիզմի բնորոշ գծերը
36. Միջնադարյան հայ փիլիսոփայության բնորոշ գծերը
37. Գիտելիքի հիմնահարցը Կանտի փիլիսոփայության մեջ
38. Գերմարդու նիչշեական ըմբռնումը
39. Վերածննդի հարցը հայ պատմափիլիսոփայության մեջ
40. Մեկնաբանության հերմենևտիկական ըմբռնումը
41. Կրոնի գնահատությունը ֆրանսիական լուսավորիչների կողմից
42. Ստրուկտուրալիզմի մեթոդաբանության բնորոշ գծերը
43. Մարդու հիմնահարցը Վերածննդի դարաշրջանի փիլիսոփայության մեջ
44. Մեթոդի և համակարգի հարաբերակցությունը Հեգելի փիլիսոփայության մեջ
45. Է. Հոլսեռլի ֆենոմենոլոգիան
46. 18-րդ դարի հայ լուսավորական փիլիսոփայության առանձնահատկությունները
47. Պոզիտիվիզմի եությունը և զարգացման փուլերը
48. Մարդու կյանքի իմաստի և երջանկության ըմբռնումը հելլենիստական դարաշրջանի փիլիսոփայության մեջ

49. Հավատի և բանականության փոխհարաբերության հարցի միջնադարյան ըմբռնումը
50. Մեթոդի հարցը 17-րդ դարի փիլիսոփայության մեջ
51. Ազգային հարցը 19-20-րդ դդ. հայ փիլիսոփայության մեջ
52. Բանապաշտության պոստմոդեռնիստական քննադատությունը
53. Դասական, ոչ դասական և հետ ոչ դասական փիլիսոփայություն
54. Փիլիսոփայության անհաղթյալ ըմբռնումը
55. Արևելակենտրոն և արևմտակենտրոն տեսությունների համեմատական վերլուծություն
56. Փիլիսոփայության պատմության մարքսիստական ըմբռնումը
57. Կառավարման հիմնախնդիրը հին չինական փիլիսոփայության մեջ
58. Մարդու հիմնահարցը հին հնդկական փիլիսոփայության մեջ
59. Փիլիսոփայության պատմության հեգելյան ըմբռնումը
60. Ռուսաստանի զարգացման ուղիների հարցը ռուսական փիլիսոփայության մեջ
61. Պատմության ֆորմացիոն և քաղաքակրթական ըմբռնումները:
62. Մշակույթ և քաղաքակրթություն:
63. Պատմության միասնության և բազմազանության հիմնահարցը:
64. Հասարակությունը որպես ինքնակազմակերպվող համակարգ:
65. Հասարակության հոգևոր կյանքի ընդհանուր բնութագիրը:
66. Հասարակության տնտեսական կյանքի ընդհանուր բնութագիրը:
67. Տեղեկատվական հասարակություն: Արդի տեխնոլոգիական ճգնաժամի ընդհանուր բնութագիրը:
68. Սոցիալական կոնֆլիկտ. նրա շարժիչ ուժերն ու շարժառիթները:
69. Պատմական առաջընթացի հարացույցները և պարադոքսները:
70. Ազգ, ազգային պետություն, ազգային մշակույթ:
71. Սոցիալական ճանաչողության առանձնահատկությունները:
72. Մարդու էության և գոյության հիմնահարցը:
73. Մարդու և հասարակության փոխհարաբերության հիմնահարցը:
74. Բնության և հասարակության փոխազդեցության հիմնահարցը: «Էկոլոգիական փիլիսոփայություն»:
75. Մարդու օտարման հիմնահարցը էկզիստենցիալիզմի փիլիսոփայության մեջ:
76. Պատմության փիլիսոփայություն: Պատմության իմաստն ու նշանակությունը:
77. Պահանջմունքների և շահերի հիմնահարցը մարդու և հասարակության փոխհարաբերության համատեքստում:
78. Արդիականության գլոբալ հիմնահարցերը:
79. Անհատական և հասարակական գիտակցություն:
80. Հասարակական կյանքի սոցիալական ոլորտը:
81. Հասարակական կյանքի քաղաքական ոլորտը:

82. Հասարակական գիտակցության կառուցվածքը: Գաղափարախոսություն և հասարակական հոգեբանություն:
83. Մարդու վարքի կարգավորման ներքին և արտաքին միջոցները:
84. Սոցիալական ժամանակ և սոցիալական տարածություն:
85. Ազատության փիլիսոփայական ըմբռնումը:
86. Կյանքի իմաստը: Կյանքի և մահվան հիմնահարցը մարդու հոգևոր փորձում:
87. Անտրոպոսոցիոգենեզի հիմնահարցը: Մարդը որպես կենսաբանականի և սոցիալականի միասնություն:
88. Հոգևոր արժեքների արտադրության և սպառման առանձնահատկությունները:
89. Սոցիալական կյանքի հոգևոր –պրակտիկ յուրացման ձևերը / բարոյական, քաղաքական և իրավական գիտակցություն/:
90. Արդի մարդաբանական ճգնաժամի առանձնահատկությունները. ամբոխ և ամբոխային վարք: